

RMDS 04.30

4. izdanje
20.07.2006.

Monitoring SALW programa

Šef kancelarije,
SEESAC,
UNDP Beograd,
Internacionalnih Brigada 56
11000 Beograd,
Srbija

E-mail: rmds@undp.org.yu
Telefon: (+381) (11) 344 63 53
Fax: (+381) (11) 344 63 56

1 Informacija o prevodu prema ISO Vodiču 47

Tip dokumenta: Regionalni standardi razoružanja na mikro nivou	Originalna referenca: RMDS 04.30	Jezik prevoda: Bosanski, srpski i hrvatski (BSH)
		Originalni broj i datum izdanja RMDS 04.30 (2006)
Naslov prevoda: RMDS 04.30 (Smernice) i monitoring SALW programa		

Naslov originala: RMDS 04.30 (Guidelines) and Monitoring of SALW Programmes

Izjava o izvoru i potvrda autentičnosti: <p>Ovaj dokument je prevod originalnog engleskog (britanskog) teksta, kojeg je objavio SESAC Beograd, Srbija. Njegovu tačnost SEESAC je potvrdio na osnovu raspoloživih tehničkih informacija, te ga tako priznao kao zvaničan prevod</p>

Datum objavljivanja prevoda: 2006.
--

Upozorenje

Ovaj dokument važi od datuma navedenog na naslovnoj stranici. Pošto su Standardi za regionalno razoružanje na mikro nivou (Regional Micro-Disarmament Standards, RMDS) podložni redovnom pregledanju i revidiranju, korisnici bi trebalo da redovno posećuju Web lokaciju RMDS projekta kako bi proverili trenutno stanje: www.seesac.org

Obaveštenje o autorskim pravima

Ovaj dokument predstavlja Standard za regionalno razoružanje na mikro nivou u jugoistočnoj i istočnoj Evropi (RMDS) i zaštićeno je vlasništvo UNDP. Ovaj dokument u celini, kao ni jedan njegov deo, ne smeju biti reprodukovani, čuvani ili prenošeni ni u kakvom obliku, niti bilo kojim sredstvima, za bilo koju drugu svrhu bez prethodnog pisanog dopuštenja dobijenog od SEESAC, koji zastupa UNDP.

Ovaj dokument se ne sme prodavati.

Šef kancelarije
SEESAC
UNDP Beograd
Internacionalnih Brigada 56
11000 Beograd
Srbija

E-mail: rmds@undp.org.yu
Telefon: (+381) (11) 344 63 53
Fax: (+381) (11) 344 63 56

Sadržaj

1	Informacija o prevodu prema ISO Vodiču 47	ii
	Sadržaj	iv
	Predgovor	v
	Uvod	vi
	Monitoring SALW programa	1
1	Delokrug	1
2	Reference	1
3	Termini i definicije	1
4	Opšti principi	1
5	Opšti zahtevi	2
5.1	Planiranje i priprema	2
5.2	Monitoring	2
5.2.1.	Opšte informacije	2
5.2.2.	Praksa upravljanja i dokumentacija	3
5.2.3.	Bezbednost na radnom mestu	3
5.2.4.	Medicinska podrška	3
5.2.5.	Uključivanje društva	3
5.2.6.	Skladištenje, prevoz i rukovanje eksplozivima	4
5.2.7.	Istraživanja incidenata i nesrećnih slučajeva	4
5.2.8.	Aktivnosti kontrole SALW	4
5.3	Izveštavanje	4
5.4	Popravke	4
6	Nadzorni organ - opšte obaveze	4
6.1	Opšte informacije	4
6.2	Organizacija	5
6.3	Sistem upravljanja	5
6.4	Nezavisnost, nepristrasnost i integritet	5
7	Nezavisni operativni monitoring	5
8	Polja nadležnosti	6
8.1	Razvojni program Ujedinjenih Nacija (UNDP)	6
8.2	Regionalne organizacije	6
8.3	SEESAC	6
8.4	Nacionalna struktura nadležna za SALW	6
8.5	Organizacije za kontrolu SALW	7
8.6	Dužnosti nadzornog organa	7
8.7	Dužnosti donatora	7
	Aneks A (Normativni) Reference	8
	Aneks B (Informativni) Termini i definicije	9

Predgovor

Na dan 8. maja 2003. godine raspravljalo se o razvijanju standarda i smernica za regionalno razoružanje na mikro nivou¹ tokom seminara o „lakom i malokalibarskom naoružanju **SALW – Godinu dana posle primene Plana Pakta za stabilnost**“ čiji je sponzor bio Regionalni centar za pomoć pri verifikaciji i implementaciji kontrole naoružanja (RACVIAC). Postignuta je opšta saglasnost o tome da su takvi standardi i smernice poželjni, i SEESAC se složio da razradi okvire, a zatim i da preuzme odgovornost za budući razvoj regionalnih standarda. Dogovoreno je da će Regionalni standard razoružanja na mikro nivou (RMDS) biti organizovan tako da pruža podršku radu na operacionom nivou, i da će ići dalje od veoma uopštenih dokumenata o „najboljoj praksi“ kakvi su trenutno dostupni. Posle široke rasprave između zainteresovanih strana u vezi sa statusom RMDS, dogovoreno je da će se termin „standardi“ koristiti da se naznače tehnička pitanja, dok će se „smernice“ odnositi na „programska“ pitanja. Ceo paket će i dalje ostati pod nazivom RMDS radi lakšeg snalaženja, ali svaki pojedinačni dokument pokazivaće da li na njega treba gledati kao na „standard“ ili na „smernicu“.

Ovaj RMDS² odražava razvoj operativnih procedura, prakse i normi koje su se pojavile tokom prethodne četiri godine u oblasti kontrole lakog i malokalibarskog naoružanja (Small Arms and Light Weapons, SALW)³. U oblasti regiona i van njega utvrđeni su primeri najbolje i najnovije prakse, i prikazani prema potrebi u okviru ovih RMDS/G.

SEESAC ima mandat po Planu za regionalnu implementaciju Pakta za stabilnost (Stability Pact Regional Implementation Plan) da, između ostalog, ispunjava sledeće operativne ciljeve: 1) da razmenjuje informacije i unapređuje saradnju u uspostavljanju i primeni SALW programa i pristupa u nadzoru i smanjenju naoružanja među akterima u regionu; i da 2) uspostavlja veze i koordinira ovaj program sa drugim relevantnim regionalnim inicijativama. Razvoj RMDS je jedno od sredstava da se taj mandat ispuni.

Rad na pripremi, proveru i revidiranju tih standarda vodi SEESAC, uz podršku međunarodnih, vladinih i nevladinih organizacija i konsultanata. Najnovija verzija svakog standarda, zajedno s informacijama o radu na razvoju, može se naći na Web lokaciji www.seesac.org. RMDS će biti revidiran barem svake treće godine, kako bi odražavao razvoj SALW normi i praksi nadzora, i kako bi izmene bile uvedene u međunarodnu regulativu i zahteve. Poslednja revizija urađena je 1. marta 2006, i ona odražava razvoj Standarda UN integrisanog razoružanja, demobilizacije i reintegracije (IDDRS) www.unddr.org, koji sadrže i RMDS/G kao normativnu odrednicu po pitanjima razoružanja i kontrole SALW.

¹ Definiše se kao: “Nadziranje, prikupljanje, kontrolisanje i konačno uništavanje malokalibarskog naoružanja, odgovarajuće municije i eksploziva i lakog naoružanja kod boraca, a često i kod civilnog stanovništva. Ono uključuje razvoj odgovornih programa upravljanja oružjem i municijom”. Nekada se koristio kao sinonim za kontrolu SALW, ali je danas kontrola SALW opšte prihvaćeni termin. Termin razoružanje na mikro-nivou se u ovom dokumentu koristi samo radi doslednosti u nazivu RMDS/G, kako se ne bi menjao naslov standarda.

² Plan i format RMDS zasnovani su na izuzetno uspešnim Međunarodnim standardima o delovanju mina (International Mine Action Standards, IMAS). SEESAC se zahvaljuje Službi UN za protivminsko delovanje (UNMAS) na saradnji tokom razvoja RMDS.

³ Ne postoji dogovorena međunarodna definicija za SALW. Za svrhe RMDS može se primeniti sledeća definicija: “**Sva smrtonosna konvencionalna borbena tehnika koju mogu nositi pojedinačni borci ili lako vozilo, i koja ne zahteva značajne mogućnosti logističke podrške i održavanja.**”

Uvod

Lako i malokalibarsko naoružanje i municija su sami po sebi opasni. U pogrešnim rukama, i u dovoljnim količinama, mogu uticati na političku destabilizaciju i dovesti do razbuktavanja konflikta. Kao takvi mogu prouzrokovati veliku opasnost kako za nacionalnu vladu tako i za međunarodne i regionalne mirnodopske napore. Najefikasniji način da se drže pod kontrolom je putem intervencija i programa mikro-razoružanja i kontrole SALW. U ovom RMDS utvrđuje se najbolja praksa i smernice za monitoring (nadzor) SALW intervencije u nekoj zemlji ili regionu.

Postoji mnogo međusobno povezanih faktora koji određuju tip intervencije u kontroli SALW, a ostvareni uspeh ili neuspeh zavisi od toga koliko će organizacija učestvovati u ovom procesu. Njihov rad treba da se planira, koordinira i/ili usmerava kako bi na najbolji način podržavao nacionalni plan vezan za SALW. Kontrola SALW programa može se ostvariti nadzorom organizacija za kontrolu SALW pre i za vreme nekog određenog procesa intervencija.

Svrha monitoringa je da obezbedi da organizacije za kontrolu SALW primenjuju svoje odobrene procese i operativne procedure na način koji vodi bezbednim, efikasnim i brzim SALW intervencijama u okviru svojih ličnih stručnih oblasti. Monitoring je, u suštini, pasivna aktivnost koju izvodi nacionalna struktura nadležna za SALW, ili neko drugi u njeno ime. Ona podrazumeva osmatranje, beleženje i izveštavanje.

Svrha ovog standarda je da obezbedi stalni okvir za implementaciju monitoring sistema kao dela intervencija u kontroli SALW. Cilj je da se podstiče zajednički i dosledan pristup spoljašnjem nadzoru organizacija za kontrolu SALW.

Monitoring SALW programa

1 Delokrug

U ovom RMDS date su smernice za implementaciju sistema monitoringa organizacija za kontrolu SALW. Ova koncepcija može se primeniti na mnoge komponente SALW kontrole, ali se prvenstveno primenjuje na prikupljanje SALW, uništenje SALW, upravljanje zalihama SALW i informisanje javnosti o problemu SALW.

2 Reference

Lista normativnih referenci data je u Aneksu A. Normativne reference su važni dokumenti na koje se poziva u ovom standardu, i koje čine sastavni deo odredbi istog.

3 Termini i definicije

Lista termina i definicija iz ovog Vodiča navedena je u Aneksu B. Kompletan glosar svih termina i definicija iz serije RMDS dat je u RMDS 02.10.

U RMDS seriji standarda, reči 'mora', 'treba' i 'može' se koriste radi izražavanja određene mere pridržavanja. Upotreba ovih reči je u skladu sa jezikom koji se koristi u svim ISO standardima i smernicama.

- a) 'mora' se koristi za iznošenje zahteva, metoda ili specifikacija koji se primenjuju u cilju saobražavanja standardu;
- b) 'treba' se koristi za ukazivanje na preporučene zahteve, metode ili specifikacije; i
- c) 'može' se koristi za ukazivanje na mogući metod ili pravac delovanja.

U kontekstu **kontrole SALW**, termin **monitoring** odnosi se na: 'nadzor u kojem kvalifikovano osoblje ima ovlašćenje da osmatra mesta, aktivnosti ili procese bez odgovornosti prema onome što se nadzire. Ovo se obično vrši da bi se proverila usaglašenost sa poduhvatima, procedurama ili standardnom praksom i često podrazumeva elemente beleženja i izveštavanja.

Termin '**verifikacija**' znači 'potvrda da su naznačeni zahtevi ispunjeni i to dostavljanjem objektivnih dokaza'. [ISO 9000:2000].

Termin '**nacionalna nadležna struktura**' odnosi se na državne odsek(e), organizaciju(je) ili instituciju(je) u svakoj SALW zemlji koja ima dužnost da reguliše, upravlja i koordinira SALW aktivnostima.

4 Opšti principi

Monitoring je bitan deo procesa kontrole SALW. Pored verifikacije, pruža nacionalnoj SALW strukturi neophodno pouzdanje da je organizacija za kontrolu SALW izvela operacije kao što su informisanje javnosti na SALW ili uništenje SALW, u skladu sa svojim ugovornim obavezama, na bezbedan, efikasan i efektan način.

Da bi se to postiglo, monitoringom se ispituju kapaciteti organizacija za kontrolu SALW (ljudi, oprema i procedure) i osmatra se kako se ovi kapaciteti primenjuju. Spoljašnji monitoring dopunjava interni sistem upravljanja kvalitetom organizacije za kontrolu SALW. Njime se verifikuje da su procedure obezbeđenja kvaliteta ili interne kontrole kvaliteta organizacije za kontrolu SALW odgovarajuće i da se primenjuju – ali to ne zamenjuje odgovornost organizacije za kontrolu SALW da obezbedi primenu sigurnih, efikasnih i efektnih operativnih procedura.

Monitoring će se takođe koristiti, posebno na početku projekta kontrole SALW (kao što je uništenje SALW) kao provera na licu mesta kapaciteta organizacije.

5 Opšti zahtevi

5.1 Planiranje i priprema

Uloga i odgovornosti nadzornog organa, kao i učestalost i forma terenskih poseta treba da budu definisani na početku, ugovorom ili drugim formalnim sporazumom.

Terenske posete treba dobro pripremiti. Pre svake posete nadzorni organ treba da pročita:

- a) svu relevantnu dokumentaciju, uključujući i ugovor ili delokrug nadležnosti nekog određenog procesa SALW intervencije;
- b) dokumentovane prakse upravljanja i operativne procedure;
- c) izveštaje sa prethodnih poseta od strane nadzornog organa;
- d) rezultate prethodnih inspekcija, izveštaja o incidentima i istražnih izveštaja; i
- e) sve ostale informacije koje će omogućiti da nadzorni organ razvije plan i program svojih terenskih poseta.

Pre posete, nadzorni organ treba da informiše organizaciju za kontrolu SALW o ciljevima i programu, i o svim potrebnim pripremama (kao što je potrebna dokumentacija ili ključno osoblje). Sam datum i raspored terenskih poseta može se dati unapred ili posete mogu biti i nenajavljene. Obe varijante imaju svoje prednosti i mane. Kod nenajavljenih poseta organizacije za kontrolu SALW se mogu videti u svom uobičajenom random kontekstu, ali ovakve posete mogu izazivati smetnje i može se desiti da je najvažnije osoblje odsutno. Najavljene posete su produktivnije i manje ometajuće, ali se eventualni problemi mogu sakriti od nadzornog organa. Izgleda da je najbolja kombinacija jednog i drugog.

5.2 Monitoring

5.2.1. Opšte informacije

Nacionalna SALW struktura će nadgledati organizaciju za kontrolu SALW i njene podređene jedinice kako bi potvrdila da se sistemi upravljanja i operativne procedure slažu sa terminima ugovora ili drugog sporazuma. Takav monitoring treba da je bez najave, nenametljiv i ne bi trebalo da se meša u izvođenje planiranih aktivnosti kontrole SALW. Učestalost monitoringa treba da zavisi od zadatka i od prethodne izvedbe organizacije za kontrolu SALW; o njemu treba da se dogovore nacionalna SALW struktura i organizacija za kontrolu SALW.

Terenski monitoring bi trebalo da obuhvati:

- a) posete upravnim, logističkim i administrativnim kancelarijama ili objektima, uključujući i zonu skladištenja eksploziva, medicinske objekte i zonu održavanja opreme;
- b) posete sekundarnim jedinicama, uključujući radna mesta i njihovu podršku;
- c) osmatranje aktivnosti kontrole SALW, uključujući interne procedure obezbeđenja i kontrole kvaliteta, kao i uništenje SALW;
- d) osmatranje do kojeg nivoa se zajednica uključuje u okviru svojih funkcija povezivanja i njena primena u tekućim aktivnostima kontrole SALW;
- e) i prema potrebi, osmatranje terenskog testiranja i procene opreme.

5.2.2. Praksa upravljanja i dokumentacija

Monitoring treba da obuhvati pregled dokumentacije vezane za vođenje kontrole SALW, na primer: kvalifikacije, dokumentacija sa obuke, osiguranje i zdravstvena praksa i evidencija. U toku monitoringa treba obratiti posebnu pažnju na saobražavanje planu kvaliteta organizacije za kontrolu SALW. Rutinske administrativne dokumente i lične podatke o zaposlenima, kao i informacije klasifikovane kao osetljive ili poverljive, ne bi trebalo pregledati.

Primerke i evidenciju o navedenoj dokumentaciji trebalo bi birati bez nekog reda. Primerci treba da budu reprezentativni za svu relevantnu dokumentaciju.

5.2.3. Bezbednost na radnom mestu

Obezbeđenje sigurnog radnog okruženja obuhvata i izradu nacrtu i plana radnog mesta za kontrolu SALW označivanjem opasnih zona, kontrolisanjem kretanja radnika, posetilaca i lokalnog stanovništva, nametanjem bezbednih udaljenosti, i pružanjem efikasne medicinske zaštite i procedura evakuacije žrtava. Procedure na radnom mestu moraju biti u skladu sa nacionalnom politikom i moraju se izvoditi u skladu sa SOP same organizacije za kontrolu SALW. Nadzorni organ treba da proceni odgovarajući plan radnog mesta i procedure bezbednosti, i treba da oceni koliko se efikasno te procedure primenjuju. U RMDS 05.10 i 05.20 data su uputstva o aktivnostima prikupljanja i uništenja.

Jedan dežurni radnik ima dužnost da zaustavi operacije na radnom mestu za kontrolu SALW ako je ugrožena individualna bezbednost ili bezbednost tima za kontrolu SALW i ostalih pojedinaca. Dežurni mora da zabeleži razloge zbog kojih je tako učinio, da sakuplja dokaze i odmah informiše nadzorni organ i glavni štab organizacije za kontrolu SALW. Tek kada se isprave propusti u merama bezbednosti, operacije se mogu nastaviti.

5.2.4. Medicinska podrška

Razvoj kapaciteta odgovarajuće medicinske podrške zahteva dobro planiranje, obučeni kadar i medicinske službe koje su u stanju da pruže efikasan tretman u hitnim slučajevima. Nadzorni organ treba da proceni medicinsku podršku koja postoji na nekom mestu, što podrazumeva kvalifikacije medicinskih radnika, opremu, zalihe i lekove koji im se dostavljaju, kao i vozila za evakuaciju hitnih slučajeva. Treba proučiti dokumente vezane za procedure lečenja i evakuacije žrtava. Nadzorni organ treba da pozove organizaciju za kontrolu SALW da demonstrira procedure tretmana i evakuacije hitnih slučajeva barem jednom u tri meseca, ili na zahtev nacionalnih struktura nadležnih za SALW.

5.2.5. Uključivanje društva

Ova funkcija čini bitan deo procesa kontrole SALW i kao takva treba da bude predmet procene nadzornog organa. Uključivanje zajednice obezbeđuje da društva pogođena problemom SALW budu deo čitavog procesa kontrole SALW, uključujući i pre, za vreme i posle svakog zadatka ili aktivnosti. SALW istraživanje može da bude pokazatelj efikasnosti kampanje informisanja javnosti o problemu SALW, ali dalji rad treba da se odvija u pravcu razvijanja oruđa i sistema nadzora učešća zajednice.

RMDS 06.10 – "Razvoj i implementacija kampanji informisanja javnosti o problemu SALW" daju dalje informacije.

5.2.6. Skladištenje, prevoz i rukovanje eksplozivima

Obezbeđenje bezbedne radne sredine za vreme operacija prikupljanja i uništenja SALW verovatno će podrazumevati bezbedno skladištenje, prevoz i rukovanje eksplozivima i eksplozivnim materijalima. Ovo zahteva odgovarajuće objekte, opremu i vozila za skladištenje, kao i razvoj i održavanje odgovarajućih procedura od strane organizacija za kontrolu SALW. Nadzorni organ treba da proceni da li procedure organizacije za kontrolu SALW odgovaraju potrebama bezbednog skladištenja, prevoza i rukovanja eksplozivima, i koliko se efikasno te procedure primenjuju. Nadzorni organ treba takođe da potvrdi da su spremne dokumentovane procedure za eidentiranje i prenos eksplozivnih sredstava i pribora, kao i to da se primenjuju ove procedure. U RMDS 05.40 data su uputstva o bezbednom skladištenju, prevozu i rukovanju eksplozivima.

5.2.7. Istraživanja incidenata i nesrećnih slučajeva

Nadzorni organ treba da oceni da li procedure organizacije za kontrolu SALW odgovaraju potrebi izveštavanja o incidentima i izvođenja naknadnih istraživanja. Posebnu pažnju treba obratiti na izveštaje o nedavnim incidentima.

5.2.8. Aktivnosti kontrole SALW

Nadzorni organ treba da posmatra aktivnosti kontrole SALW kako bi potvrdio da se slažu sa SOP procedurama organizacije za kontrolu SALW. Iako se koriste stručni metodi za kontrolu SALW, kao što je upotreba sistema za industrijsku demilitarizaciju, nadzorni organ mora da sadrži kadar sa neophodnim stručnim znanjem.

5.3 Izveštavanje

Gde je god to moguće, šef nadzornog organa treba da ponovo da instrukcije načelniku organizacije pod-jedinice koja se nadzire i to na licu mesta, pre polaska, skrećući pažnju na glavne probleme, naročito one gde je bezbednost u pitanju.

Nadzorni organ mora da pripremi i dostavi pismeni izveštaj u roku od 5 radnih dana u skladu sa procedurama ustanovljenim od strane nacionalne structure nadležne za SALW, i ostale izveštaje koji su potrebni prema ugovoru o raščišćavanju. Kopije izveštaja treba dostaviti organizaciji za kontrolu SALW koja se nadzire. Izveštaji su obično "poverljivi" u ovoj fazi, naročito ako kritikuju rukovodeće i/ili operativne aktivnosti organizacije za kontrolu SALW.

5.4 Popravke

Sve probleme koje ustanovi nadzorni organ treba uputiti organizaciji za kontrolu SALW. Ako su problemi dovoljno ozbiljni, organizacija za kontrolu SALW treba da se pozove da preda svoje ispravljene upravljačke ili operativne procedure nacionalnoj strukturi nadležnoj za SALW, te da demonstrira da je u potpunom skladu sa navedenim zahtevima.

6 Nadzorni organ - opšte obaveze

6.1 Opšte informacije

Nacionalna struktura nadležna za SALW bi trebalo da ovlasti i imenuje nezavisno i neutralno telo za nadzor u njeno ime. Svaki nadzorni organ koji imenuje nacionalna struktura nadležna za SALW mora imati odgovarajući kadar, opremu i obuku za nadzor organizacije za kontrolu SALW i njenih pod-jedinica na efikasan i odgovarajući način.

Nadzorni organ, kako god da se zove, mora imati neophodnu dokumentaciju koja opisuje njegove dužnosti, metode koji se koriste u procesu monitoringa, kao i tehnički proces, i stručni delokrug aktivnosti.

6.2 Organizacija

Nadzorni organ mora imati organizaciju koja mu omogućava da održi kapacitete za izvođenje funkcija brzo i kvalitetno. Ovaj organ mora imati tehničkog direktora, kako god da se zove, koji je kvalifikovan i ima iskustvo u izvođenju procesa monitoringa, i koji ima opštu odgovornost da obezbedi da se aktivnosti monitoringa izvode u skladu sa RMDS i drugim relevantnim standardima. Tehnički direktor treba, ako je moguće, da bude stalno zaposlen, ali u ranim fazama SALW programa može biti i konsultant sa odgovarajućim kvalifikacijama.

Nadzorni organ mora imati dovoljan broj stalno zaposlenih radnika sa potrebnim stepenom stručnosti za izvođenje normalnih funkcija. Ovi pojedinci treba da imaju operativno iskustvo i odgovarajuće kvalifikacije neophodne za visok nivo nenametljivog monitoringa.

6.3 Sistem upravljanja

Nadzorni organ definiše i dokumentuje sistem i procedure upravljanja, i obezbeđuje da se politika upravljanja razume a njene procedure implementiraju i održavaju na svim nivoima u organizaciji. Tamo gde sistemi i procedure utiču na izvođenje programa SALW intervencija, treba dogovoriti radni odnos između organa i organizacije za kontrolu SALW, i to treba da bude deo ugovornih obaveza.

Nadzorni organ mora ustanoviti i održavati procedure terenskih poseta.

Nadzorni organ mora pripremiti i držati evidenciju svih terenskih poseta, i sve informacije potrebne za njihovo razumevanje i interpretaciju. Celokupna evidencija mora biti bezbedno pohranjena na najmanje pet godina, na sigurnom mestu i smatra se poverljivom, izuzev ako zakon drugačije ne odredi.

6.4 Nezavisnost, nepristrasnost i integritet

Zaposleni u nadzornom organu moraju biti slobodni od bilo kakvih političkih, komercijalnih, finansijskih i drugih pritisaka koji mogu uticati na njihov sud. Politika i procedure moraju se implementirati tako da obezbede da lica ili organizacije izvan nadzornog organa ne mogu uticati na rezultate osmatranja, inspekcija i procena koje izvrši nadzorni organ.

Nadzorni organ i njegovo osoblje ne smeju se baviti nikakvim aktivnostima koje mogu biti u suprotnosti sa njihovim nezavisnim mišljenjem i integritetom u pogledu njihovih zapažanja, uviđaja i procena. Naročito se ne smeju direktno povezivati sa organizacijama koje projektuju, proizvode, snabdevaju, instaliraju, koriste ili održavaju službe ili opremu za organizacije kontrole SALW koje deluju u sektoru SALW intervencija ili sličnim oblastima.

Sve zainteresovane strane moraju imati pristup službama nadzornog organa. Procedure u okviru kojih ovaj organ operiše moraju se sprovoditi na način koji nije diskriminativan.

Nadzorni organ mora obezbediti poverljivost informacija koje dobije u toku svojih aktivnosti. Vlasnička prava moraju se zaštititi.

7 Nezavisni operativni monitoring

Iskustvo je pokazalo da je glavni doprinos izgrađivanju i jačanju javnog poverenja u čitav proces kontrole SALW jeste učešće međunarodnih organizacija (UN, ICRC itd), organizacija civilnog društva (CSO) ili ne-vladinih organizacija (NVO) u procesu prikupljanja i uništenja SALW. One bi trebalo da odigraju ulogu nezavisnih nadzornika kako bi se obezbedila transparentnost procesa, i njihovo prisustvo može da ubedi pojedince koji možda to nisu učinili da dobrovoljno predaju SALW direktno snagama bezbednosti. Ovo je različit oblik monitoringa od napred opisanog nadzora upravljanja i sistema.

Ovakvim organizacijama treba dati priliku da:

- a) budu prisutne i fizički nadgledaju process operacija prikupljanja i uništenja SALW;
- b) imaju nezavistan pristup evidenciji o oružju i municiji tokom takvih procesa kako bi se proveravala tačnost unesenih podataka;
- c) nezavisno istražuju bilo kakva neslaganja unesenih podataka;
- d) podržavaju kampanju informisanja javnosti na SALW potvrdom preciznosti i transparentnosti procesa prikupljanja i uništenja SALW; i
- e) sastavljaju nezavisne izveštaje o procesu prikupljanja i uništenja SALW na uvid nacionalnoj SALW strukturi, diplomatskim predstavnicima, međunarodnim organizacijama i medijima.

8 Polja nadležnosti

8.1 Razvojni program Ujedinjenih Nacija (UNDP)

UNDP ima opštu funkciju da omogući, podržava i podstiče na efikasno vođenje programa kontrole SALW, neprekidnom revizijom RMDS u cilju razmatranja i eventualnog razvijanja normi i prakse kontrole SALW, kao i informisanjem relevantnih učesnika o bilo kakvim izmenama u međunarodnom zakonodavstvu i zahtevima.

UNDP bi trebalo da primeni RMDS na svoje programe, aktivnosti i ugovore po pitanju SALW intervencija, u regionu jugoistočne i istočne Evrope izuzev u slučaju da lokalna situacija isključuje njihovu efikasnu primenu. U takvim okolnostima, kada jedna ili više RMDS ne odgovaraju situaciji, UNDP će obezbediti alternativne specifikacije, uslove i smernice.

8.2 Regionalne organizacije

U nekim oblastima sveta, regionalne organizacije su dobile ovlašćenje od svojih država da koordiniraju i podržavaju programe za kontrolu SALW u okviru državnih nacionalnih granica, napr. SFOR u Bosni i Hercegovini.

U tim okolnostima regionalna organizacija bi trebalo da preuzme mnoge odgovornosti i ulogu nacionalne structure nadležne za SALW, i mogla bi da funkcioniše i kao medijum za donacije. Odgovornosti i funkcije regionalnih organizacija za kontrolu SALW razlikuju se od jedne države do druge i mogu podlagati posebnim Memorandumima razumevanja ili sličnim sporazumima.

8.3 SEESAC

SEESAC pruža operativnu i tehničku podršku, i upravlja informacijama, u okviru resursa i na zahtev, svim programima SALW intervencija u regionu jugoistočne i istočne Evrope.

8.4 Nacionalna struktura nadležna za SALW ⁴

Nacionalna struktura nadležna za SALW:

- a) uspostavlja sistem monitoringa organizacija za kontrolu SALW koji bi dopunjavao procedure ovlašćenja i uviđaja po obavljenom poslu raščićavanja;
- b) navodi nacionalne standarde i daje smernice za monitoring organizacija za kontrolu SALW;
- c) ovlašćuje i imenuje nadzorni organ;

⁴ U ovom slučaju, ukoliko je Nacionalna struktura nadležna za SALW ista kao i nacionalna SALW komisija, ona ima odgovornost sama prema sebi.

- d) nadgleda rad nadzornog organa, obezbeđuje da se sistem monitoringa primenjuje na ispravan i ravnomeran način, i da monitoring ne prekida niti usporava projekte kontrole SALW; i
- e) obezbeđuje odgovarajući nastavak na preporuku nadzornog organa.

8.5 Organizacije za kontrolu SALW

Organizacija koja započinje operacije kontrole SALW mora da:

- a) primeni odgovarajuću praksu upravljanja i operativne procedure prema ugovoru ili drugom formalnom sporazumu;
- b) održava i obezbedi da na raspolaganju nadzornom organu bude dokumentacija, izveštaji, zapisnici i drugi podaci o aktivnostima kontrole SALW; i
- c) obezbedi nadzornom organu pristup svim mestima, zgradama i drugim objektima koje treba posetiti kao deo zahteva monitoringa.

U odsustvu nacionalnih struktura nadležnih za delovanje mina, organizacija za kontrolu SALW treba da preuzme dodatne obaveze. One podrazumevaju, ali nisu ograničene na:

- a) dogovor sa donatorom o sistemu monitoringa aktivnosti SALW intervencija; i
- b) pomoć zemlji domaćinu za vreme uspostavljanja nacionalne SALW strukture, u vidu formulisanja nacionalnih standarda za monitoring.

8.6 Dužnosti nadzornog organa

Nadzorni organ mora:

- a) dobiti ovlašćenje (od nacionalne SALW strukture) da obavlja funkciju nadzornog organa;
- b) nadzirati organizaciju za kontrolu SALW;
- c) nadzirati i obezbeđivati dokumentaciju sa terenskih poseta i inspekcija, na zahtev nacionalne SALW strukture; i
- d) obezbediti slaganje pod-jedinica sa "bezbednim sistemima rada" preuzetim od nacionalne SALW strukture ili srodne organizacije za kontrolu SALW.

8.7 Dužnosti donatora

Kada donatorska organizacija formuliše nacrt ugovora ili drugog formalnog sporazuma, ona je odgovorna za detalje zahteva monitoringa, ili u odsustvu nacionalne SALW strukture, za zahteve postavljene od strane UN ili odgovarajućeg međunarodnog organa.

Aneks A **(Normativni)** **Reference**

Normativni dokumenti koji slede sadrže odredbe koje, kroz reference u ovom tekstu, predstavljaju odredbe ovog dela standarda. Nijedna od ovih publikacija se ne odnosi na zastarele reference i njihove kasnije amandmane ili revizije. Bez obzira na to, strane u ugovoru zasnovanom na ovom delu standarda svakako bi trebalo da istraže mogućnost da primene najskorije izdanje normativnih dokumenata koji su naznačeni dalje u tekstu. Za važeće reference, važi najnovije izdanje normativnog dokumenta na koji se one oslanjaju. Članovi ISO i IEC redovno prave registre trenutno važećih ISO ili EN:

- a) RMDS 05.10 – Prikupljanje SALW;
- b) RMDS 05.20 - Uništenje SALW;
- c) RMDS 05.40 – Skladištenje i bezbednost municije i eksploziva;
- d) RMDS 05.80 - SALW istraživanje; i
- e) RMDS 06.10 – Razvoj i implementacija kampanja informisanja javnosti o problemu SALW.

Treba koristiti najnoviju verziju/izdanje ovih referenci. SEESAC poseduje primerke svih reference korištenih u izradi ovog standarda. SEESAC takođe void evidenciju najnovijih verzija/izdanja RMDS standarda, vodiča i reference, i mogu se potražiti na vebajtu RMDS: <http://www.seesac.org/>. Nacionalne structure nadležne za SALW, poslodavci i druga zainteresovana tela i organizacije bi trebalo da nabave ove primerke pre nego što započnu sa izvođenjem SALW programa.

Aneks B **(Informativni)** **Termini i definicije**

B.1.1 **uključivanje zajednice**

U kontekstu SALW ovaj termin se odnosi naproces osmišljen da potrebe i prioritete pogođenih zajednica stavi u središte planiranja, implementacije i nadgledanja kontrole lakog i malokalibarskog naoružanja i drugih sektora.

Napomena: Uključivanje zajednice zasnovano je na razmeni informacija i uključuje zajednice u proces donošenja odluka kako bi bili ustanovljeni prioriteti SALW kontrole. Na taj način SALW kontrola nastoji da obuhvati celu zajednicu, da bude na nju usredsređena, i da obezbedi maksimalno uključivanje svih njenih delova. To uključivanje podrazumeva zajedničko planiranje, implementaciju, kontrolu i evaluaciju projekata.

Napomena: Uključivanje zajednice takođe pomaže zajednicama da razviju specifične prelazne strategije bezbednosti koje promovišu promene u ponašanju kako pojedinaca, tako i zajednice. Ovo se čini u nameri da se smanji uticaj SALW na pojedince i zajednice sve dok pretnja ne bude otklonjena.

Napomena: Ovo će biti jedan od glavnih strateških principa **kontrole SALW**.

B.1.2 **razoružanje na mikro nivou**

prikupljanje, kontrola i uklanjanje malokalibarskog naoružanja, municije, eksploziva, lakog i teškog naoružanja od boraca, a takođe, često, i od civilne populacije. Njegov sastavni deo je i razvoj programa za odgovorno upravljanje oružjem i municijom.

B.1.3 **organizacija za razoružanje na mikro nivou**

ovaj termin se odnosi na bilo koju organizaciju (vlada, vojska ili neki privredni subjekt) odgovornu za primenu projekata i zadataka razoružanja kontrole SALW. Ova organizacija može da se pojavi u ulozi glavnog ugovarača, podugovarača, konsultanta ili agenta.

B.1.4 **nadzor (monitoring)**

u kontekstu kontrole SALW, ovaj termin se odnosi na..... ovlašćeno nadgledanje položaja, aktivnosti ili procesa, od strane kvalifikovanog osoblja koje ne preuzima odgovornost za ono što nadgleda. Ovo se obično sprovodi radi provere ispunjavanja obaveza, procedura ili uobičajene prakse i često uključuje elemente snimanja i izveštavanja.

B.1.5 **nadzorni organ**

organizacija, obično deo nacionalnih vlasti, koja je odgovorna za upravljanje i sprovođenje nacionalnog sistema nadgledanja.

B.1.6 **nacionalni organi vlasti**

vladina ministarstva, organizacije ili institucije u zemlji nadležnoj za propisivanje, upravljanje i koordinaciju **SALW** aktivnosti.

B.1.7 **kvalitet**

nivo do kojeg skup svojstvenih karakteristika ispunjava zahteve. [ISO 9000:2000]

B.1.8 **upravljanje kvalitetom**

koordinirane aktivnosti na upravljanju i vođenju organizacije sa stanovišta kvaliteta. [ISO 9000:2000]

B.1.9

kontrola kvaliteta (QC)

deo menadžmenta kvalitetom, usredsređen na ispunjavanje zahteva kvaliteta. [ISO 9000:2000]

Napomena: Kontrola kvaliteta se odnosi na *proveru* dovršenog proizvoda. U slučaju prikupljanja i uništavanja, „proizvodom“ se smatra uništeno oružje.

B.1.10

obezbeđenje kvaliteta (QA)

deo upravljanja kvalitetom, koji je usredsređen na sticanje poverenja da će zahtevi kvaliteta biti ispunjeni. [ISO 9000:2000]

Napomena: Svrha obezbeđenja kvaliteta u programu **SALW** je da potvrdi da su obrasci upravljanja i operativne procedure za prikupljanje i uništavanje odgovarajuće i da će proklamovane ciljeve postići na bezbedan, delotvoran i efikasan način. Interno obezbeđenje kvaliteta će sprovesti same organizacije iz programa **SALW**, ali je takođe potreban i nadzor spoljnih posmatrača.

B.1.11

lako i malokalibarsko naoružanje (SALW)

Svo smrtonosno oružje koje može da nosi pojedinačni borac ili lako vozilo i koje ne zahteva ozbiljnu logističku podršku i održavanje.

Napomena: U optičaju je veći broj definicija pojma SALW i međunarodni konsenzus o «ispravnoj» definiciji tek treba da bude postignut. Gore navedena definicija će se koristiti za potrebe RMDS.

B.1.12

stalne operativne procedure (SOP)

uputstva koja definišu poželjni ili trenutno uspostavljeni metod sprovođenja zadatka ili aktivnosti. Njihova svrha je da promovišu prepoznatljive i merljive stepene discipline, jednoobraznosti, doslednosti i jednostavnosti unutar organizacije, u svrhu poboljšanja operativne efikasnosti i sigurnosti. SOP treba da odražavaju lokalne potrebe i okolnosti.

B.1.13

standard

standard je dokumentovani dogovor koji sadrži tehničke specifikacije ili druge precizne kriterijume, koje treba koristiti konzistentno, kao pravila, smernice ili definicije karatkeristika, da bi se osiguralo da materijali, proizvodi, procesi i usluge odgovaraju svojoj svrsi.

Napomena: Cilj RMDS je da poboljša bezbednost i efikasnost kontrole SALW podržavanjem poželjne procedure i prakse kako u glavnim štabovima, tako i na terenu. Da bi bili efikasni, standardi treba da budu merljivi, mogući, proverljivi i pogodni za definisanje.

B.1.14

verifikacija

potvrđivanje, putem pribavljanja objektivnih dokaza, da su određeni zahtevi ispunjeni. [ISO 9000:2000]